

קול קורא

להגשת הצעות להרצאות לכנס הדימוי הנעדר

דומה, כי מרגע המצאת הצילום נעשה בו שימוש גובר והולך לשם הבניית אירועים והטבעתם, הן בזיכרון הקולקטיבי של קהילות והן בזיכרון הפרטי של אינדיבידואלים. עבודת הצלמים נתפשה בראשיתה כפעולה "אובייקטיבית" נעדרת מחבר והיא מתוארת בלעז כדימוי "הנלקח" מן המציאות, כלומר – "כך היו הדברים". ככזה, נוצל הצילום, פעם אחר פעם, לביסוס של יחסי כוח ושלטון. אולם בחינה ביקורתית של הצילום חשפה את הקשר המתעתע בין התצלום וה"מציאות" ואת המגמות הסמויות מן העין של הצלם.

בשנות השלושים של המאה העשרים הציע וולטר בנימין כי הטכנולוגיה של הצילום מאפשרת הצגת מבע חזותי שונה מזה שמתאפשר על-ידי הראייה האנושית ולכן יש להתייחס לתצלומים כחושפים לא מודע חזותי כשם שהפסיכואנליזה חושפת את הלא מודע של הנפש.

בודריאר, שהיה גם צלם חובב, המשיך וערער את הקשר שבין התצלום למציאות כאשר הציג סדר סמיוטי חדש. בודריאר תיאר יחסים בין מציאות לסימנים שאינם קשורים אליה ובה בעת מייצגים אותה. דה-קונסטרוקציה זו של הסדר הסמיוטי המסורתי, המבטלת את הקשר בין מסמן למסומן, ערערה את ההתייחסות השגורה אל הצילום כביטוי ל"אותנטיות" וכמייצג "מהימן" של המציאות. אריאלה אזולאי מפרידה בין ה"אירוע של הצילום" שהוא אירוע ברבים ואינו מותנה בכך שבסופו יופק תצלום לבין ה"אירוע המצולם", שהצלם מבקש ללכוד אותו בפריים שלו. קשר זה, בין צילום למציאות, המשיך והתערער עם השתכללות טכנולוגיות צילום ותוכנות לעיבוד דימוי שהפכו חלק אינטגרלי לתהליך הפקת התצלום. עם זאת, נראה כי הדיון המחקרי בשדה הצילום נשען עדיין על מתודולוגיה חזותית, דרך "מה שנראה". גישה פרשנית זו, המעניקה קדימות לראייה, גורסת כי ניתן לפענח תצלומים באמצעות התבוננות, והיא חוסמת לא אחת את הדיון במה שאין לו נוכחות חזותית בצילום, בסמיו מעין העדשה, במה שעלול להיות מחוץ לפריים. התצלום הוא גם עדות למה שאינו מצולם. הוא עדות לנרטיבים נפקדים לא פחות משהוא משמש כעדות לנרטיבים המיוצגים בו.

הכנס "הדימוי הנעדר" יעסוק בשאלת העדרותם, השתקתם והסוואתם של נרטיבים מן המעשה הצילומי או מן האקט הפרשני ההגמוני.

התבוננות בסוגיה זו בצילום תעלה שאלות כגון: מה מדירים תצלומים מסוימים? אילו נרטיבים ונארטורים נדחקו מעיצוב המסגרת הצילומית? איזו אידיאולוגיה, מנגנונים ועיוורון תרבותי משרתת העלמה זו? מהו כוחם של החלקים הנעדרים על הבניית הנרטיב אותו מציג הצילום? איזה פרטים בתצלום עלולים לחשוף מידע שהצלם לא נתן עליו את הדעת? דיונים מעין אלה מציגים את הצלם, המצלמה, המצלומים והתצלומים כשחקנים מרכזיים במסגרת של מחקר תרבותי, מדעי, אסתטי, פוליטי וחברתי. הכנס יציג אפוא פרספקטיבות מחקר מגוונות משדה הצילום, שיאפשרו גישה לחלקים שמעבר לנראה בתצלום בכדי להתחקות אחר ה"דימוי הנעדר" ואחר מערכת הערכים וה"אמיתות" הנובעות מקיומו כהנחה מובלעת בצילום.

בצלאל
אקדמיה
לאמנות ועיצוב
ירושלים

16/03
2015

מארגני הכנס:

דור גז

ראש המחלקה לצילום

ד"ר אורי ברטל

ראש המחלקה להיסטוריה
ותיאוריה

חוקרים ויוצרים מוזמנים להציע נושאים להרצאות, בהיקף של כעשרים דקות, אותן ישאו בכנס. את ההצעות הכוללות כותרת ותקציר בהיקף של עד 300 מילה יש לשלוח לכתובת דוא"ל: conference@bezalel.ac.il לא יאוחר מה- 15 בינואר. במהלך חודש פברואר יתקבלו הודעות על השתתפות בכנס.